

บทบาทของนายอำเภอ ในการสนับสนุนนโยบายของรัฐ

ศึกษากรณี : การขับเคลื่อน นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐

จิรวดี บรรพบุตร นักเรียนนายอำเภอ (นอ.) รุ่นที่ ๗๖

๑. ความเป็นมา/ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทย ๔.๐ ของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี มุ่งเน้นไปที่การใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาให้บริการประชาชน การเป็นรัฐบาลดิจิทัลเพื่อให้บริการประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการมีสัญญาณอินเทอร์เน็ตหรือไวไฟ (Wi-Fi) ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ การจัดทำ Big Data เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำคัญในการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับนโยบาย ๔.๐ ของรัฐบาล ลดภาระของประชาชนในการใช้เอกสาร ประชาชนสามารถใช้เพียงเลขประจำตัว ๑๓ หลักในการติดต่อราชการ พร้อมกับพัฒนาระบบการจ่ายเงิน โดยใช้บัตรเพื่อลดการใช้เงินสด นอกจากนี้ ยังขับเคลื่อนการดำเนินการนโยบาย Thailand ๔.๐ ควบคู่ไปกับการปฏิรูประบบราชการ ๔ ด้าน ได้แก่ การปฏิรูปด้านโครงสร้าง ด้านกระบวนการ ด้านกฎหมาย และด้านบุคลากร รวมทั้งการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระบบราชการทั้งระบบนโยบาย Thailand ๔.๐ หมายถึง การใช้เทคโนโลยีหรืออุตสาหกรรมใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการพัฒนาประเทศ ทั้งที่จริงเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น Thailand ๔.๐ เป็นโมเดลในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่เป้าหมาย "มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" ตามแนวคิดของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่พยายามผลักดันให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น ในการศึกษา "บทบาทของนายอำเภอในการสนับสนุนนโยบายของรัฐ ศึกษากรณี: การขับเคลื่อน นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐" จึงมุ่งเน้นที่ศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาระบบราชการโดยใช้นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งความพร้อมของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยและบุคลากรในการก้าวเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ ๔.๐ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพในอนาคต

๒. วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ข้าราชการ ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (ส่วนกลาง) และข้าราชการสังกัดกรมการปกครองที่ปฏิบัติราชการในอำเภอ จำนวนทั้งสิ้น ๑๕ คน แบบเจาะลึก (In - depth Interview) และเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Method) ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research)

๓. ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และกรมการปกครอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายประเทศไทย ๔.๐ และการเป็นระบบราชการ ๔.๐ ค่อนข้างจำกัด กล่าวคือ ส่วนใหญ่จะมองในมิติของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งการใช้ Big Data เพื่อนำมาวิเคราะห์และประมวลผล ในประเด็นต่าง ๆ ที่มีความสำคัญกับการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่ติดกรอบกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยมุ่งเน้นในด้านกายภาพเน้นเฉพาะระบบ ทั้งนี้ ลักษณะงานที่ปฏิบัติจะมีผลอย่างยิ่งต่อการรับรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ กล่าวคือ ผู้ที่มีลักษณะงาน ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับนโยบายโดยตรงหรือไม่ได้ปฏิบัติงานด้านนโยบายและแผน จะเข้าใจว่าการเป็นไทยแลนด์ ๔.๐ คือ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงาน ในขณะที่นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ซึ่งทำงานที่เกี่ยวข้องกับ

การรับนโยบายและแปลงไปสู่การปฏิบัติจะมีการรับรู้และเข้าใจมากกว่ามิติของการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ภารกิจของหน่วยงานยังมีผลต่อการรับรู้และความเข้าใจของข้าราชการด้วย กล่าวคือ เจ้าพนักงานปกครองที่ทำหน้าที่ให้บริการประชาชนอย่างใกล้ชิด จะมองไปถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการอำนวยความสะดวกและพัฒนากระบวนการให้บริการได้อย่างเป็นรูปธรรม

กระทรวงมหาดไทยและกรมการปกครอง มีการเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่การเป็นมหาดไทย ๔.๐ ซึ่งเป็นนโยบายที่สืบเนื่องมาจากนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ และระบบราชการ ๔.๐ มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงและมีพร้อมรองรับการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ซึ่งทัศนคติเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ข้าราชการปรับตัวไปสู่การเปลี่ยนแปลง มีความยืดหยุ่นค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของข้าราชการกระทรวงมหาดไทย แต่สำหรับข้าราชการที่มีอายุมากอยู่ในระบบนานก็จะมีทัศนคติในด้านลบต่อการเปลี่ยนแปลง มองไม่เห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลง ทำงานเดิม ๆ จนเป็นความเคยชิน สำหรับความพร้อมของหน่วยงานนั้น จากการศึกษายังพบว่า การเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นไทยแลนด์ ๔.๐ หรือระบบราชการ ๔.๐ สามารถดำเนินการได้เนื่องจากเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล การขับเคลื่อนการดำเนินงาน เป็นไปตามกรอบที่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด แต่ยังคงมีอุปสรรคหรือข้อจำกัดในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสัมฤทธิ์สูงสุดที่ตั้งไว้ ได้แก่ ข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย ข้อจำกัดด้านโครงสร้างของหน่วยงาน ข้อจำกัดด้านระบบงาน ข้อจำกัดด้านบุคลากร และวิสัยทัศน์ของผู้นำบทบาทของข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และข้าราชการสังกัดกรมการปกครองในการดำเนินนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ นั้น พบว่าผู้นำสูงสุดขององค์กรจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนและดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว การสร้างความรู้ความเข้าใจและการถ่ายทอดนโยบายไปสู่การปฏิบัติจึงเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้น ในนายอำเภอในฐานะหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ จึงควรที่จะต้องมียุทธศาสตร์และหน้าที่ ดังนี้

๑) บทบาทในการวางแผน (Planning)

๒) บทบาทด้านการบริหารงาน (Management)

๓) บทบาทด้านการเป็นผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวก (Facilitator)

๔) บทบาทด้านการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล (Human Resource Development and Management)